

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcu **JUDr. J. V., T.** právne zast. JUDr. M. B., advokátom, P. proti žalovanému **A., a. s. S. D.** IČO: X., právne zastúpenému JUDr. J. H., advokátom, K., **o zaplatenie 266 951,75 Eur s príslušenstvom**, vedenej na Najvyššom súde Slovenskej republiky pod sp. zn. 3Obdo/25/2012, **o návrhu žalobcu na vylúčenie** členov senátu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, JUDr. J. Zemaníkovej, JUDr. Petra Dukesa a Ľubomíry Kúdeľovej, z prejednávania a rozhodovania v tejto veci, takto

r o z h o d o l :

Sudcovia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, JUDr. J. Zemaníková, JUDr. Peter Dukes a Ľubomíra Kúdeľová **s ú v y l ú č e n í** z prejednávania a rozhodovania vo veci vedenej na tomto súde pod sp. zn. 3 Obdo 25/2012.

O d ô v o d n e n i e :

V konaní vedenom na Najvyššom súde Slovenskej republiky pod sp. zn. 3 Obdo 25/2012 vzniesol žalobca písomným podaním doručeným súdu 12. 10. 2012, námietku zaujatosti proti sudcom tohto súdu, JUDr. J. Zemaníkovej, JUDr. Petrovi Dukesovi a Ľubomíre Kúdeľovej. Námietku odôvodnil tým, že za nestranného sudcu, súdna prax považuje takého sudcu, ktorý je z titulu funkcie nezávislý na prejednávanej veci a účastníkoch sporu (ich zástupcoch) v tom zmysle, že je voči nim neutrálny, nemá žiadne predsudky, sympatie ani antipatie, účastníci sú v jeho očiach rovní a je dostatočný predpoklad, že bude môcť vec posudzovať úplne nezávisle a slobodne. S poukazom na ust. § 14 O. s. p. žalobca zdôraznil, že 09. 08. 2012 e-mailom a následne poštou odoslal predsedovi Najvyššieho súdu Slovenskej republiky trestné oznámenie na predsedu obchodnoprávneho kolégia a na vyššie menovaných sudcov, konajúcich vo veci vedenej pod sp. zn. 3 Obdo 52/2010. Žalobca zároveň s trestným oznámením podal aj sťažnosť na postup dovolacieho súdu a podnet

na začatie disciplinárneho konania proti týmto sudcom najvyššieho súdu. Namietateľ dodal, že jeho trestné oznámenie bolo publikované v tlačových, obrazových a rozhlasových médiách. Žalobca tvrdí, že nejde o jeho emócie, resp. iné nevhodné spôsoby vo forme rôznych urážlivých podaní, adresovaných dotknutým sudcom, ale ide o podozrenie podľa jeho názoru z relevantných a preukázateľných skutočností a okolností, ktoré mali vyplynúť z rozhodovacej činnosti sudcov. Namietateľ má za to, že konkrétna situácia sa vyhrotila tak, že nevylúčenie vyššie menovaných sudcov z rozhodovania v danej veci je z akéhokoľvek právneho, etického a spoločenského dôvodu neudržateľné. Za potrebné považoval žalobca uviesť, že jeho námietka zaujatosti voči sudcom sa nezakladá na hypotézach, domnienkach alebo subjektívnych pocitoch ako účastníka konania. Podľa jeho názoru sa námietka zaujatosti zakladá na reálnych a opodstatnených skutočnostiach i okolnostiach, ktoré z časti boli preukázané listinnými dôkazmi a v iných súvislostiach sú predmetom konaní orgánov činných v trestnom konaní, ako aj jeho podnetu na začatie disciplinárneho konania. Vzhľadom na uvedené skutočnosti žalobca navrhuje, aby sudcovia najvyššieho súdu, a to JUDr. J. Zemaníková, JUDr. Peter Dukes a Ľubomíra Kúdeľová, boli vylúčení z prejednávania a rozhodovania vo veci vedenej pod sp. zn. 3Obdo/25/2012.

JUDr. J. Zemaníková, JUDr. Peter Dukes a Ľubomíra Kúdeľová vo svojich vyjadreniach k námietke zaujatosti uviedli, že v súvislosti s rozhodovaním v inej veci, vedenej pod sp. zn. 3 Obdo 52/2010, žalobca na nich podal trestné oznámenie a návrh na disciplinárne konanie, nakoľko boli podľa tvrdenia žalobcu pri rozhodovaní ovplyvnení druhým účastníkom konania prevzatím úplatku. Uvedené tvrdenie považujú vyššie menovaní sudcovia za urážajúce, osočujúce, nehorázne, nepravdivé a absurdné, pričom zdôraznili, že ako sudcovia pristupujú k výkonu svojej funkcie vždy zodpovedne a profesionálne. Vo veci vedenej pod sp. zn. 3 Obdo 25/2012 dotknutí sudcovia prehlásili, že nemajú akýkoľvek vzťah k veci, účastníkom konania ani k ich zástupcom. Za daných okolností však JUDr. J. Zemaníková, JUDr. Peter Dukes a Ľubomíra Kúdeľová, zhodne uviedli, že po podanej námietke zaujatosti v nadväznosti aj na trestné oznámenie a podnet na začatie disciplinárneho konania zo strany žalobcu, sa nepovažujú za nezaujatých k účastníkovi konania (žalobcovi) a navrhujú, aby boli z prejednávania a rozhodovania veci vedenej pod sp. zn. 3 Obdo 25/2012 vylúčení, resp. vyslovili súhlas s tým, aby boli v danom konaní nahradení inými sudcami.

Najvyšší súd Slovenskej republiky skúmal, či vznesená námietka zaujatosti bola podaná v súlade s ust. § 15a ods. 2 O. s. p.

Podľa ust. § 15a ods. 2 O. s. p., účastník môže uplatniť námietku zaujatosti podľa odseku 1 najneskôr na prvom pojednávaní, ktoré viedol sudca, o ktorého vylúčenie ide alebo do 15 dní, odkedy sa mohol dozvedieť o dôvode, pre ktorý je sudca vylúčený.

Žalobca v námietke zaujatosti voči namietaným sudcom uviedol, že o dôvode, pre ktorý majú byť sudcovia podľa jeho názoru vylúčení, sa dozvedel po nahliadnutí do súdneho spisu dňa 25. 09. 2012.

Žalobca vzniesol námietku zaujatosti písomným podaním z 08. 10. 2012, ktorá bola doručená na najvyšší súd faxom dňa 09. 10. 2012 a následne poštou dňa 12. 10. 2012, teda v zákonom stanovenej lehote.

V danom prípade žalobca vyvodzuje zaujatosť sudcov z toho, že na nich podal trestné oznámenie, sťažnosť na postup v konaní a podnet na začatie disciplinárneho konania. Tieto skutočnosti sú podľa jeho názoru nezlučiteľné s tým, aby ním namietaní sudcovia prejednávali a rozhodovali vec, ktorej je účastníkom.

Podľa ust. § 14 ods. 1 O. s. p. sudcovia sú vylúčení z prejednávania a rozhodovania veci, ak so zreteľom na ich pomer k veci, k účastníkom alebo ich zástupcom možno mať pochybnosti o ich nezaujatosti.

Účelom citovaného ustanovenia je prispieť k nestrannému prejednaniu veci, k nezaujatému prístupu k účastníkom alebo k ich zástupcom a tiež predísť možnosti neobjektívneho rozhodovania. Z hľadiska vylúčenia sudcu je právne významným vzťah sudcu buď k prejednáwanej veci (o ktorý ide v prípade konkrétneho záujmu sudcu na určitom spôsobe skončenia konania a rozhodnutia o veci), alebo k účastníkom konania (ide oň napríklad v prípade príbuzenského alebo jemu obdobného vzťahu sudcu k účastníkovi konania, ktorý môže byť pozitívny alebo negatívny), alebo k zástupcovi účastníka konania.

Integrálnou súčasťou práva na spravodlivý proces (čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd) je garancia toho, aby vo veci rozhodoval nezávislý sudca. Ústavná úprava práva na spravodlivý proces (čl. 46 Ústavy Slovenskej republiky) súčasne na druhej strane zahŕňa aj právo na to, aby právna vec účastníka konania nebola odňatá zákonnému sudcovi, ktorý bol určený podľa zákonných pravidiel príslušnosti súdov (čl. 48 Ústavy Slovenskej republiky). V zásade teda platí, že v určitej právnej veci musí rozhodovať nezávislý a nestranný sudca vecne a miestne príslušného súdu, určený rozvrhom práce príslušného súdu a tento tzv. zákonný sudca by sa už v ďalšom priebehu konania nemal meniť. Výnimku z ústavnej zásady nezmeniteľnosti zákonného sudcu predstavuje inštitút vylúčenia sudcu z prejednávania a rozhodovania, ktorý zo zákonom predpokladaných dôvodov pripúšťa, aby zákonný sudca bol vylúčený z ďalšieho prejednávania a rozhodovania. Zámer, ktorý tu umožňuje prelomiť ústavnú zásadu nezmeniteľnosti zákonného sudcu, spočíva v zmaření hroziaceho rizika, že by vo veci mohol konať a rozhodovať zaujatý - nie nestranný - sudca.

Nestrannosť definovaná aj ako neprítomnosť predsudku (zaujatosti) a straníckosti býva považovaná za pojem širší ako nezávislosť. Nestrannosť sudcu musí byť podstatou jeho funkcie, zatiaľ čo jeho nezávislosť ju má iba umožňovať. Pod sudcovskou nezávislosťou a nestrannosťou treba rozumieť aj nezávislosť a nestrannosť každého jednotlivého sudcu. Obsahom práva na nestranný súd je, aby rozhodnutie v konkrétnej právnej veci bolo výsledkom konania nestranného súdu. Súd musí každú vec prerokovať a rozhodnúť tak, aby voči účastníkom postupoval nezaujato a neutrálne, žiadnemu z nich nenadržal a objektívne posúdil všetky skutočnosti závažné pre rozhodnutia vo veci. Nestranný súd poskytuje všetkým účastníkom konania rovnaké príležitosti na uplatnenie všetkých práv, ktoré im zaručuje právny poriadok (II. ÚS 71/97).

Sudcu možno vylúčiť z prejednávania a rozhodovania veci buď na návrh účastníka súdneho konania (§ 15a O. s. p.), alebo na základe návrhu (oznámenia) samotného sudcu (§ 15 O. s. p.). Obsahom práva na prejednanie veci pred nestranným súdom nie je povinnosť súdu vyhovieť každému návrhu oprávnených osôb a vždy vylúčiť sudcu z ďalšieho prejednávania a rozhodovania veci pre zaujatosť. Obsahom základného práva na prejednanie veci nestranným súdom je len povinnosť (nadriadeného) súdu prejednať každý návrh oprávnenej osoby na vylúčenie sudcu z ďalšieho prejednávania a rozhodnutia veci

pre zaujatost' a rozhodnúť o ňom (I. ÚS 73/97, I. ÚS 27/98, II. ÚS 121/03).

Európsky súd pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) pri riešení otázky nestrannosti sudcu vychádza z toho, že okrem nezávislosti sudcu je potrebné brať zreteľ aj na ďalšie aspekty subjektívneho a objektívneho charakteru. Tieto aspekty nestrannosti rozlíšil aj pri svojom rozhodovaní (napríklad Piersack proti Belgicku).

Subjektívna stránka nestrannosti sudcu sa týka jeho osobných prejavov vo vzťahu ku konkrétnemu prípadu a k účastníkom konania, prípadne k ich zástupcom. Významné z tohto hľadiska je, čo si sudca myslel pro foro interno. Pri subjektívnej nestrannosti sa vychádza z prezumpcie nestrannosti, až kým nie je preukázaný opak. Na preukázanie nedostatku subjektívnej nestrannosti vyžaduje judikatúra ESLP dôkaz o skutočnej zaujatosti (napríklad Hauschildt proti Dánsku). Rozhodujúce nie je však (subjektívne) stanovisko sudcu, ale existencia objektívnych skutočností, so zreteľom na ktoré môžu vznikáť pochybnosti o nestrannosti sudcu.

Práve objektívnym hodnotením sa uplatňuje tzv. teória zdania nezaujatosti, že spravodlivosť nielenže musí byť poskytovaná, ale musí sa tiež javiť, že je poskytovaná („Justice must not only be done, it must also be seen to be done“). Nestačí, že sudca je subjektívne nestranný, ale musí sa ako taký aj objektívne javiť (Delcourt proti Belgicku). Objektívny aspekt nestrannosti je založený na vonkajších inštitucionálnych, organizačných a procesných prejavoch sudcu a jeho vzťahu k prejednávanej veci a k účastníkom konania, resp. aj k ich zástupcom. Posúdenie nestrannosti sudcu nespočíva len v hodnotení subjektívneho pocitu sudcu, či sa cíti, resp. necíti byť zaujatý, ale aj v objektívnej úvahe, či možno usudzovať, že by sudca zaujatý mohol byť. Rozhodujúcim prvkom v otázke rozhodovania o zaujatosti, resp. nezaujatosti zákonného sudcu je to, či obava účastníka konania je objektívne oprávnená. Treba rozhodnúť v každom jednotlivom prípade, či povaha a stupeň vzťahu sú také, že prezrádzajú nedostatok nestrannosti súdu (Pullar proti Spojenému kráľovstvu), teda či je tu relevantná obava z nedostatku nezaujatosti. Relevantnou je len taká obava z nedostatku nestrannosti, ktorá sa zakladá na objektívnych, konkrétnych a dostatočne závažných skutočnostiach.

Uvedené je vyjadrené aj v ust. § 14 ods. 1 O. s. p., ktoré spája vylúčenie sudcov z prejednávania a rozhodovania vo veci nielen so skutočne preukázanou zaujatosťou, ale aj vtedy, ak možno mať čo i len pochybnosť o ich nezaujatosti, vylúčiť sudcu možno len celkom výnimočne a len zo skutočne závažných dôvodov, ktoré sudcovi zjavne bránia rozhodnúť v súlade so zákonom, objektívne, nezaujato a spravodlivo.

Vychádzajúc z objektívneho hľadiska, založenom na trestnom oznámení žalobcu a návrhu na disciplinárne konanie sudcov najvyššieho súdu JUDr. J. Zemaníkovej, JUDr. Petra Dukesa a Ľubomíry Kúdeľovej, a rešpektujúc aj samotné vyjadrenia namietaných sudcov, Najvyšší súd Slovenskej republiky v danej veci dospel k záveru, že tu existuje vzťah k účastníkovi konania, ktorý vzťah ust. § 14 ods. 1 O. s. p. predpokladá za právne relevantný. Najvyšší súd Slovenskej republiky preto rozhodol, že sudcovia, uvedení vo výroku tohto rozhodnutia, sú vylúčení z prejednávania a rozhodovania veci vedenej na Najvyššom súde Slovenskej republiky pod sp. zn. 3 Obdo 25/2012.

Toto rozhodnutie bolo prijaté rozhodnutím senátu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3:0.

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu opravný prostriedok nie je prípustný.

V Bratislave 17. októbra 2012

JUDr. Beata Miničová, v. r.
predsedníčka senátu

Za správnosť vyhotovenia: Hana Segečová